

NHÀ THƠ SINH NĂM TÝ HÀN MẶC TỬ

Mùa Xuân Chín

Trong làn nắng ửng: khói mơ tan,
Đôi mái nhà tranh lấm-tấm vàng.
Sột-soạt gió trêu tà áo biếc,
Trên giàn thiên-lý -- Bóng xuân sang.

Sóng cỏ xanh tươi gợn tới trời.
Bao cô thôn-nữ hát trên đồi.
- Ngày mai trong đám xuân xanh ấy,
Có kẻ theo chồng, bỏ cuộc chơi.

Tiếng ca vất-vẻo lưng-chùng núi,
Hồn-hển như lời của nước mây,
Thầm-thĩ với ai ngồi dưới trúc
Nghe ra ý-vị và thơ-ngây.

Khách xa, gặp lúc mùa xuân chín,
Lòng trí bâng-khuâng sực nhớ làng:
"- Chị ấy, năm nay còn gánh thóc
Đọc bờ sông trắng nắng chang chang?..."

Gái quê

Xuân trẻ, xuân non, xuân lịch sự
Tôi đều nhận thấy trên môi em
Làn môi mong mỏng tươi như máu
Đã khiến môi tôi mấp máy thèm

Từ lúc tóc em bỏ trái đào
Tôi chùng cặp má đỏ au au
Tôi đều nhận thấy trong con mắt
Một vẻ ngây thơ và ước ao

Lớn lên em đã biết làm duyên
Mỗi lúc gặp tôi che nón nghiêng
Nghe nói ba em chưa chịu nhận
Cau trầu của khách láng giềng bên.

Đây thôn Vĩ Dạ

Sao anh không về chơi thôn Vĩ
Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên
Vườn ai mướt qua xanh như ngọc
Lá trúc che ngang mặt chữ điền

Gió theo lối gió, mây đường mây
Dòng nước buồn thiu, hoa bắp lay
Thuyền ai đậu bến sông trăng đó
Có chở trăng về kịp tối nay?

Mơ khách đường xa, khách đường xa...
Áo em trắng quá nhìn không ra
Ở đây sương khói mờ nhân ảnh
Ai biết tình ai có đậm đà?

Mộ Phần Thi Sĩ ở Qui Nhơn

Thơ Hàn Mặc Tử được yêu mến bởi nhiều thế hệ tình nhân. Những nơi thi sĩ từng nhắc đến trong thơ, như Lầu Ông Hoàng tại Phan Thiết hay chính mộ phần Hàn Mặc Tử ở Ghềnh Ráng, Quy Nhơn, thường được các đôi tình nhân thăm viếng. (ảnh Đào Tiến Đạt)

Đà-lạt Trăng Mờ

Đây phút thiêng-liêng đã khởi đầu.
Trời mơ trong cảnh thực huyền mơ!
Trăng sao đắm đuối trong sương nhạt
Như đón từ xa một ý thơ.

Ai hãy làm thình chớ nói nhiều,
Để nghe dưới đáy nước hồ reo,
Để nghe tơ liễu rung trong gió,
Và để xem trời giải nghĩa yêu.

Hàng thông lấp-loáng đứng trong im
Cành lá in như đã lặng chìm.
Hư-thực làm sao phân-biệt được!
Sông Ngân-Hà nổi giữa màn đêm.

Cả trời say nhuộm một màu trắng,
Và cả lòng tôi chẳng nói rằng.
Không một tiếng gì nghe động-chạm,
Dẫu là tiếng vỡ của sao băng...

Cưới Xuân, Cưới Vợ

Lá nài -- đông tơ gió dải chiều
Bướm vườn hạnh áo xinh đem trể

Nhà quan nao cốt cách ra vẻ
Xuân vô ra không biết bao nhiêu
Pháo nhân duyên nổ đã hơi nhiều
Trầu lịch sự têm mời hai họ

Đường trai thẹn nên không dám ngó
Nói chi Nường là gái đông lân
Buồng không xa xiêm áo sượng sần
Ông mai mới cưới như ngô nổ

Người ta cưới cả xuân cả vợ
Nên ân tình nổi máu trên môi
Còn em sao chưa biết hổ người
Để mai mốt anh đi lễ hỏi.

Còn em nữa, lòng chưa biết nói
Đôi mắt còn nguyên vẹn mùa thơ
Đứng không xa, sao ngó hững hờ
Anh sốt ruột muốn kêu: Em, quá.

Hàn Mặc Tử tên thật Nguyễn Trọng Trí sinh năm Nhâm Tý, ngày 22.9.1912, tại Lệ Mỹ, Đồng Hới. Ông mắc bệnh cùi từ năm 1937, và mất tại nhà thương Quy Hoà ngày 11.11.1940, khi mới 29 tuổi.

Hàn Mặc Tử có thơ Đường luật đăng báo từ năm 16 tuổi, nổi tiếng vì được cụ Phan Bội Châu họa thơ và đề cao. Các thi tập tiêu biểu gồm: Gái quê (1936, tập thơ duy nhất được xuất bản khi tác giả còn sống), Đau Thương (hay Thơ Điên), Thượng Thanh Khí, Cầm Châu Duyên, Chơi Giữa Mùa Trăng... Một tuyển tập thơ Hàn Mặc Tử, 189 trang song ngữ Việt-Pháp, mang tên Le Hameau des Roseaux, (Đáy Thôn Vĩ Dạ) do Hélène Péras và Vũ Thị Bích dịch, đã được nhà xuất bản Arfuyen ở Paris, ấn hành năm 2001. Hélène Péras là một bác sĩ phân tâm, đồng thời cũng là nhà thơ, giỏi tiếng Việt. Sau đây là lời bạt ở bìa sau, viết bởi nhà thơ Gérard Pfister được trích từ bản Việt ngữ của Thụy Khuê.-RFI,

"16 tuổi Nguyễn Trọng Trí đã làm thơ với các bút danh chớm mùi lặn dạn: Phong Trần, Lệ Thanh... đến 24 tuổi mới ký Hàn Mặc Tử. "Hàn Mặc Tử" là "chàng bức rèm lạnh" hay "chàng đơn lạnh". Tên ấy ứng với dự cảm về bốn năm cuối trên đỉnh thơ cô đơn lẻ lạnh của riêng ông.

Cả cuộc đời ngắn ngủi, tan vỡ từ tuổi 24 vì bệnh cùi, Hàn Mặc Tử đã dành cho thơ, dành cho những tìm kiếm trình trắg thiết tha giao hòa một tình yêu tuyệt vọng hướng về những người con gái đã xa, và cái cõi ngoài của tình yêu trần thế ấy, ở trong những bài thơ cuối cùng, Hàn Mặc Tử gọi là *Thượng Thanh Khí*.

Cho tới tận cùng của vô vọng, thơ Hàn luôn luôn là một êm ái dịu dàng, một ánh sáng vô minh, một niềm vui huyền diệu làm cho Hàn rung động đến phút cuối. Hàn viết: "Vườn thơ tôi rộng rinh không bờ bến. Càng đi xa càng ớn lạnh".

Này Đây Lời Ngọc Song Song

Này đây lời ngọc song song,
Xin dâng muôn sóng tơ đồng với với.
Xin dâng này máu đang tươi
Này đây nước mắt giọng cười theo nhau.

Mới hay phong vị nhiệm mầu,
Môi chưa nhấp cạn mạch sâu đã tuôn.
Ở Địch ơi! Lệ có nguồn,
Hãy chia bớt nửa nỗi buồn sang tôi.

Hôm nay trời lửng lơ trời,
Giòng sông ánh sáng sẽ trôi hoa vàng.
Tôi ngồi ở bến Hàng Giang,
Khóc thôi mây nước bàng hoàng suốt đêm.

Nợ Duyên

Non nước tâm tình rộng bốn phương
Đòi em làm Nhạc, tôi làm Hương
Đêm nay đại yến Lâm Xuân các
Đieu Thuyền đàn khúc Tề Vương

Xong rồi đôi ta qua Đào Nguyên
Em làm rượu ngọt, anh làm men
Tiên cô không đợi duyên mời mọc
Say thôi gò má đỏ rần lên.

Liêu Tây bây giờ đang chiêm bao
Bao giờ ly biệt đến phương nao
Ước chi ta hóa làm Lê Ảnh
Để khóc thương nhau đến bạc đầu .

Cô Gái Đồng Trinh

Đêm qua trăng vướng trong cành trúc
Cô lẳng giềng bên chết thiết rồi
Trinh tiết vẫn còn nguyên vẹn mới
Chưa hề âu yếm ở đầu môi.

Xác cô thơm quá thơm hơn ngọc
Cả một mùa xuân đã hiện hình
Thinh sắc cơ hồ lưu luyện mãi
Chết rồi -- xiêm áo trắng như tinh.

Có tôi đây hồn phác tôi đây
Tôi nhập vào trong xác thịt này
Cốt để dò xem tình ý lạ
Trong lòng bí mật ả thơ ngây

Biết rồi, biết rồi! Thôi biết cả
Té ra Nàng sắp sửa yêu ta
Bao nhiêu mơ ước trong tim ấy
Như chực xuân về thổ lộ ra.

Say Chết Đêm Nay

Trời hàn giang đêm nay không có sóng
Lòng cô liêu đồng vọng làm chi?
Gió đông đoàn gặp tình si,
Ôi sao quẩn quít nói gì nhớ thương.

Trăng cổ độ hết vương cành trúc
Hẹn đoàn viên tình thật chiêm bao
Đêm nay lại giống đêm nào,
Nhấp xong chung rượu buồn vào tận gan.

Say thôi lại muốn Nàng nâng đỡ,
Nhưng Nàng xa từ thuở vui qui.
Nhớ thôi lòng những sầu bi,
Lệ rơi vào rượu, hàng mi lơ dờ...

Ta là khách bơ vơ phàm tục,
Nhớ cầm trăng cung bậc tiêu tao.
Không ai trang điểm má đào,
Cho ta say chết đêm nào đêm nay.

Anh Điên

Anh nằm ngoài sự thực
Em ngồi trong chiêm bao
Cách nhau xa biết mấy
Nhớ thương quá thì sao?

Anh nuốt phứt hàng chữ
Anh cắn vỡ lời thơ
Anh cắn cắn cắn cắn
Hơi thở đứt làm tư!

Phan Thiết! Phan Thiết!

Nhớ khi xưa ta là chim Phượng Hoàng
Vỗ cánh bay chín tầng trời cao ngất
Bay từ Dao Ly đến trời Đâu Suất;
Và lùa theo không biết mấy là hương
Lúc đặng vùn gặp ánh sáng chận đường
Chạm tiếng nhạc, va nhằm thơ thiên cổ
Ta lồi đình thấy trăng sao liền mổ
Sao tan tành rơi xuống một cù lao
Hóa đài điện đã rất nên tráng lệ
Ở ngòi cao, ngược mắt ra ngoài bể
Phong lưu ghê, sang trọng chẳng vừa chi
Ta mê man như tới chốn Phượng trì
Ở mãi đấy không về Thiên Cung nữa .

Nhưng phép lạ có một vì tiên nữ
Hao hao như nường nguyệt cõi Đào Nguyên
Ta đắm mê trong ánh sáng trần duyên
Và van lạy xin cô nường kết ngãi
Mĩa mai thay cho phượng hoàng si dại
Là ta đây đương ở kiếp muôn chim
Trở lại trời tu luyện với muôn đêm
Hợp tình khí lâu năm thành chánh quả
Ta trở nên như ngọc đàn kim mã
Rất hào hoa rất phong vận: Người Thơ
Ta là trai khí huyết ước ao mơ
Người thực nữ sanh giữa thời vô thượng

Rồi ngậy đại nhờ thất tình chỉ hướng
Ta lang thang tìm tới chốn Lầu Trăng
Lầu Ông Hoàng, người thiên hạ đồn vang.
Nơi đã khóc, đã yêu thương da diết
Ôi trời ôi! là Phan Thiết Phan Thiết
Mà tang thương còn lại mảnh trăng rơi
Ta đến nơi Nường ấy vắng lâu rồi
Nghĩa là chết từ muôn trăng thế kỷ

Trăng vàng ngọc, trăng ân tình, chưa phải!
Ta nhìn trăng, khôn xiết ngậm ngùi trăng
Ta vãi tung thơ lên tận sông Hằng,
Thơ phép tắc bỗng kêu rên thống thiết

Hỡi Phan Thiết! Phan Thiết!
Mì là nơi ta chôn hận nghìn thu
Mì là nơi ta sầu muộn ngất ngư .

Hàn Mặc Tử